

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
на дисертацію КУРНОСОВА Олександра Володимировича
«Удосконалення механізмів державної податкової політики в
Україні», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата наук з
державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми
державного управління

Актуальність обраної теми досліджень

Щодо актуальності теми дисертаційної роботи, то необхідно зазначити, що недосконала державна податкова політика стала однією з важливих причин стримування комплексного соціально-економічного розвитку та стабільності в державі, ускладнення умов для зміцнення позицій України у міжнародному економічному співробітництві, повільного здійснення ринкових перетворень на місцях, виникнення та загострення багатьох соціальних, економічних, екологічних та інших проблем. На сучасному етапі розвитку ринкової економіки використання податків як важелів ефективного державного регулювання соціально-економічних процесів набуває особливого значення. Ефективність оподаткування в державі безпосередньо залежить від особливостей реалізації податкової політики, яку розглядають як складову фінансової політики та яка повинна сприяти розвитку ринкових відносин, стимулювати ділову та підприємницьку активність і, як наслідок, забезпечувати надходження фінансових ресурсів до бюджетів всіх рівнів.

Тривале не вирішення системних проблем у податковій сфері, застарілість застосовуваних методів, протиріччя державного управління оподаткуванням в регіоні підготували підґрунтя для пошуку новітніх інноваційних механізмів державної податкової політики з метою укріплення взаємозв'язку соціально-економічної та податкової політики України, надання регіонам стимулів до активного саморозвитку, раціонального використання наявного потенціалу, подолання надмірного патерналізму держави.

У зв'язку з цим, дисертаційне дослідження, в якому зроблено спробу обґрунтування теоретичних, методологічних засад та розроблення практичних пропозицій щодо удосконалення механізмів державної податкової політики в Україні, – є актуальним.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Позитивним є те, що у своєму науковому пошуку автор спирається на зарубіжний досвід формування та реалізації механізмів державної податкової політики, зокрема, було визначено, що найбільш цінним досвідом в площині його імплементації до національного законодавства

України став механізм нарощування надходжень за рахунок оподаткування споживання, яким вирівнюються ставки податку на додану вартість на різні види споживчих товарів та забезпечується подальша гармонізація оподаткування в межах ЄС (стор. 123-129).

Заслуговує на увагу запропонована автором система окремих і розроблених показників оцінки результатів державної податкової політики. До першої групи показників віднесені основні кількісні детермінанти, які мають кількісну визначеність і можуть бути розраховані як на певний момент часу, так і за певний період часу в їх динаміці (платники податків; податкові платежі; заборгованість; податкові пільги; податкове навантаження; податковий контроль). Інша група показників взаємопов'язані з кількісними і певною мірою спираються на них, але не мають кількісної оцінки і несуть теоретико-аналітичну інформацію про характер державної податкової політики (класичні показники стану оподаткування в рамках проведеної податкової політики; показники спрямованості податкової політики; показники розумності при її проведенні). Третя група – коригувальні показники. Їх наявність обумовлена складністю оцінки результатів проведеної державної податкової політики, наявністю об'єктивно існуючих причин, таких як, наприклад, прихованої («тіньової») складової в структурі економічного виробництва (стор. 164).

Грунтовним слід вважати методологічний підхід до розвитку податкового менеджменту на регіональному рівні, який полягає у формуванні системи управління податковим процесом в регіоні, спрямованої на стабільне збільшення податкових доходів бюджету, формування привабливого клімату інвестиційної та інноваційної діяльності в регіоні; що включає прогнозування і планування податкових надходжень до зведеного бюджету області, податкове регулювання соціально-економічного розвитку регіону, аналіз оподаткування та податкового навантаження в регіоні, податковий облік, контроль виконання законодавства про податки і збори, організацію податкового процесу (стор. 140).

Цікавою є пропозиція дисертанта удосконалити механізми державної податкової політики за допомогою державного податкового менеджменту. Автором розроблено комплексна модель розвитку регіонального податкового менеджменту, яка ґрунтується на співвіднесенні стратегічних цілей і тактичних завдань з принципами, функціями, методами, узгоджується з напрямками, інститутами, передбачає оцінку результативності його реалізації (стор. 145-157).

Автором удосконалено організаційно-економічний механізм реалізації державної податкової політики в Україні у контексті децентралізації публічного управління та реформування бюджетних відносин відповідно до завдань Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» щодо збільшення повноважень органів місцевої влади в сфері оподаткування, який включає

державне управління структурним взаємозв'язком податкового потенціалу (потенціал податків загальнодержавних, що відраховуються до зведеного бюджету області, місцевих, по спеціальних податкових режимах) і соціально-економічного потенціалу (інвестиційний, природно-ресурсний, виробничий, трудоресурсний, науково-технологічний, соціально-культурний, експортний, споживчий і інфраструктурний потенціали) регіону (стор. 199-201).

Обґрунтованість висунутих пошукувачем наукових положень підкріплюється глибоким аналізом та узагальненням теоретичного та практичного досвіду, залученими і опрацьованими офіційними статистичними матеріалами і літературними джерелами з фахових питань та використанням отриманих результатів в практичній діяльності органів державного управління.

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, викладені в дисертації, є достатньою мірою обґрунтованими, логічними і послідовними.

Достовірність результатів і новизна досліджень, повнота їх викладу в опублікованих працях

Достовірність висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, забезпечена знанням і творчим використанням наукової методології та застосуванням сучасних методів проведення досліджень. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до наукової теми Чорноморського національного університету ім. Петра Могили «Організація державного управління в умовах становлення та розвитку політичної системи України: політико-правові, історичні і регіональні аспекти» (номер державної реєстрації 0109U000451). Внесок автора полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів державної податкової політики в Україні, розробці організаційно-економічного механізму управління податковим потенціалом регіону на основі податкового менеджменту.

До найбільш вагомого добутку, що характеризується науковою новизною слід віднести розробку організаційно-економічного механізму управління податковим потенціалом регіону на основі податкового менеджменту, який включає послідовність фінансових перетворень «податковий потенціал – податкові доходи – результат (соціально-економічний розвиток регіону)», який є компромісним варіантом рішення проблем соціально-економічного розвитку регіонів, що дозволяє оптимізувати міжбюджетні стосунки, підвищити податкові доходи зведеного бюджету області (стор.200).

Крім того, в роботі удосконалено: механізми державної податкової політики в Україні шляхом упровадження державного податкового менеджменту, зокрема запропоновано модель розвитку регіонального

податкового менеджменту, що ґрунтується на співвідношенні стратегічних цілей і тактичних завдань з принципами, функціями, методами, узгоджується з напрямками, інститутами, передбачає оцінку результативності його реалізації (стор. 145-157); методичний підхід до формування податкової політики; який передбачає приведення змісту державної податкової політики у відповідність з цілями і завданнями соціально-економічного розвитку регіонів при узгодженні інтересів держави, регіонів і платників податків (стор. 162-163); стратегічні напрями розвитку механізмів державної податкової політики у регіоні шляхом: податкового стимулювання розвитку економіки регіону; формування «точок зростання», розвитку соціального підприємництва, інвестиційної та інноваційної діяльності; оцінювання результативності управління податковим потенціалом регіону та соціально-економічної результативності державної податкової політики (стор. 171-172); механізм податкового планування, що передбачає проведення податкової оптимізації, сприятиме ефективному запобіганню подвійного оподаткування (стор. 191).

дістали подальшого розвитку: понятійно-категоріальний апарат дослідження, що використовується під час розкриття сутності державної податкової політики (стор. 40-47); узагальнення зарубіжного досвіду формування та реалізації механізмів державної податкової політики й обґрунтування шляхів його адаптації в Україні (стор. 112-136); методичні підходи до реалізації механізмів державної податкової політики України, що передбачають переорієнтування цих механізмів на перехід від бюрократичної парадигми до менеджеріальної (стор. 137-140).

Окрім згаданих вище усі інші результати дослідження також мають елементи наукової новизни та доповнюють існуючі напрацювання теорії та практики державного управління.

Значення роботи для науки і практики та шляхи використання результатів дослідження

Розроблені наукові положення та пропозиції щодо напрямів удосконалення механізмів державної податкової політики в Україні використані у навчальному процесі Харківського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи» під час викладання дисциплін: «Оподаткування», «Облік і оподаткування міжнародних рахунків» (акт про упровадження результатів дисертаційного дослідження від 20.09.2017 р.).

Розроблений організаційно-економічний механізм управління податковим потенціалом регіону на основі податкового менеджменту; модель розвитку регіонального податкового менеджменту запроваджено в діяльність:

– Головного управління Державної фіскальної служби України в Харківській області, що дозволяє як удосконалити фіскальні та регулюючі

механізми податкової політики, так і підвищити ефективність та якість управління податковим потенціалом регіону, обліку чинників і ризиків, що впливають на соціально-економічний розвиток регіону (довідка № від 19.09.2017 р.).

–Виконавчих органів Харківської міської ради, що дозволяє управляти структурним взаємозв'язком податкового потенціалу (потенціал податків загальнодержавних, які відраховуються до зведеного бюджету області, місцевих бюджетів) і соціально-економічного потенціалу регіону. (довідка № від .09.2017 р.),

–Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації, що дозволяє детально підійти до аналізу процесів, здійснення яких формує найважливіші показники результативності функціонування економіки області, модель взаємозв'язку соціально-економічного і податкового потенціалу регіону, використана як основа для прийняття рішень у межах області. Авторський погляд щодо вдосконалення податкового планування, шляхів вирішення проблеми міжнародного подвійного оподаткування сприяє забезпеченню інноваційного розвитку області, її стійкому економічному зростанню, активної участі у міжнародному співтоваристві (довідка № від 19.09.2017 р.),

Пропозиції щодо оцінки результативності управління формуванням, розширенням і використанням податкового потенціалу у взаємозв'язку з показниками оцінки рівня соціально-економічного розвитку регіону, що розширює можливості управління останнім. прийнято до впровадження в практичній діяльності Чугуївської районної ради. (довідка № 03-43/700 від 30.08.2017 р.).

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату

Дисертація та автореферат оформлені згідно з вимогами МОН України. Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий. Основні положення дисертаційної роботи викладено в 20 наукових працях, загальний обсяг публікацій становить 4,5 друк. арк.

Зміст автореферату повністю ідентичний основним положенням дисертації.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації

Дисертаційна робота О.В.Курносова, як і будь-яка наукова робота, містить певні дискусійні моменти та недоліки, висвітлення та зауваження щодо яких сприятиме більш повній та об'єктивній характеристиці результатів виконаного дисертаційного дослідження. Серед них слід назвати такі:

1. В дисертаційній роботі автор в процесі систематизації теоретичних засад формування та реалізації механізмів державної податкової політики, а також узагальнення зарубіжного досвіду з питань реалізації державної податкової політики нажаль не приділив належної уваги дослідженню регуляторного потенціалу прямого і непрямого оподаткування, варіантів їх застосування, обмежившись лише констатацією про звуження функції прямого впливу держави на сферу оподаткування (с.90).

2. В дисертації автор розглядає зарубіжні підходи до формування та реалізації державної податкової політики (с. 112-118), зокрема щодо єдиної ставки податку в рамках всієї економіки, спрощення та підвищення прозорості податкової системи. Проте в роботі не знайшли чіткого відображення механізм їх запровадження у вітчизняну практику реалізації податкової політики. Не до кінця зрозуміло, які переваги зарубіжного законодавства стосовно державної податкової політики необхідно перейняти та впровадити в Україні.

3. Теоретичну частину роботи автор досить суттєво перевантажив аналізом наукових підходів до розуміння змісту податкової політики та інших категорій, які визначають роль держави в управлінні оподаткуванням (пп. 1.1 – 1.3). Разом з тим, потребує посилення та частина де йдеться власно про сутність механізмів державного управління та їх ролі щодо розвитку сфери податків.

4. Зауваження полягає в тому, що в авторефераті треба було б більш детально розкрити питання впливу державної податкової політики на соціально-економічні процеси країни та її регіонів.

5. У другому розділі автором було наголошено про темпи зростання податкових надходжень різних рівнів бюджетів, для підтвердження цього було б доцільно здійснити відповідний аналіз в розрізі регіонів України (стор. 138).

6. У п. 2.1 автор досить докладно аналізує нормативно-правову базу з питань державної податкової політики в Україні, однак при цьому не пропонує, яким чином її можна було б удосконалити.

Загальний висновок

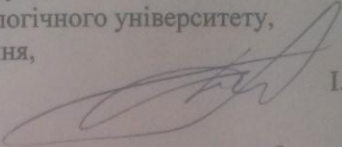
1. Дисертаційна робота Курносова Олександра Володимировича «Удосконалення механізмів державної податкової політики в Україні» є завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему. Вона містить теоретичне обґрунтування та розроблення пропозицій щодо удосконалення механізмів державної податкової політики в Україні. Рівень проведених досліджень та їх практична спрямованість свідчать про наукову зрілість здобувача.

2. Новизна одержаних здобувачем наукових результатів, їх обґрунтованість та достовірність, практична цінність – становлять необхідні підстави для висновку, що дисертаційна робота «Удосконалення механізмів державної податкової політики в Україні» відповідає Порядку

7

присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а її автор – Курносів Олександр Володимирович - заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Професор кафедри економічної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Житомирського державного технологічного університету,
доктор наук з державного управління,
старший науковий співробітник

I.O. Драган

Згідно з проф. І.О. Драганом ревізую:
Генеральний секретар ДДТУ, н.с.в., доц.
І.М.Вилівська

